

Beleid	Taal
Verantwoordelike Komitee/Eenheid/Afdeling	Taalbeleidskomitee
Verantwoordelike Voorsitter/Direkteur/Bestuurder	Voorsitter: Senaat Voorsitter: Taalbeleidskomitee
Datum van die Inwerkingtreding van die Beleid	2025
Datum van Goedkeuring van die Vorige Beleid	28 September 2013
Beleidsgoedkeuringsprosesse (bv. Komitee, Senaat, Raad)	Taalbeleidskomitee: 7 November 2024 Senaat: 22 November 2024 Raad: 12 Desember 2024
Hersieningsiklus	5 jaar
Volgende Hersieningsdatum	2029

Definisie van Terminologie

Terminologie	Definisie
Ontwikkeling	Dit verwys na die bevordering en versterking van die gemarginaliseerde Suid-Afrikaanse inheemse tale op al die gebiede van openbare hoëronderriginstellings, van akademiese navorsing tot onderrig en leer, asook uitgebreide kommunikasie, in ooreenstemming met Artikel 29(2) van die Suid-Afrikaanse Grondwet.
Intellektualisering	"Intellektualisering" verwys na 'n taalbeplanningsprogram waardeur die gebruik van verskillende tale ontwikkel en implementeer word as tale vir administratiewe, onderrig- en navorsingsdoeleindes, met pasgemaakte maatreëls om die akademiese gebruik van hierdie tale te verseker.
Tolking	Dit verwys na die oordrag van 'n gesproke of gebaretaal van een taal na 'n ander. In hierdie geval kan die bronteks in 'n spesifieke taal wees en die doeltaal in ander tale, maar in sy geheel, bly dit steeds 'n mondelinge of gebare weergawe, wat verskil van 'n geskrewe vertaling.
Kaaps	Kaaps is 'n Afrika-taal wat ontstaan het uit 'n slawe lingua franca wat gebruik is onder die verknegte inheemse en slawebevolkings in die Kaapkolonie. Die klanksisteem, woordvorming, sintaktiese struktuur en betekenisvorming van Kaaps is histories gevorm deur Kaaps-Hollands wat vermeng is met die fonologiese en leksikale variasies van Arabies, Lae en Hoë Portugees (ook bekend as Maleis-Portugees), Bahasa-Maleis, en Khoi- en San-tale in die vroeë 1600's tot 1700's. Dit is later beïnvloed deur Engels en Standaardafrikaans (en geleidelik gemarginaliseer) as gevolg van die koloniale en apartheidsnasionalistiese beleide.
Taal van Kommunikasie	Dit verwys na die taal/tale wat gebruik word vir interne en eksterne kommunikasie van die Universiteit.
Taal van Onderrig en Leer	Dit is die taal wat gebruik word vir onderrig in 'n opvoedkundige omgewing.
Taalplan	'n Taalplan skep 'n raamwerk van benaderings vir die bevordering van meertaligheid in die gebiede van onderrig en leer, navorsing, kommunikasie en administrasie. So 'n plan dui aan hoe tale vir onderrig en leer, kommunikasie en administrasie gebruik sal word.
Gemarginaliseerde Suid-Afrikaanse Inheemse Tale	Binne die konteks van die Suid-Afrikaanse HO-taalbeleid, sluit dit al die amptelike landstale in wat wortel geskiet het in Afrika, met Engels en Afrikaans uitgesluit. Sedert Mei 2023 sluit dit ook Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SASL) in.
Meertaligheid	Meertaligheid verwys na die gebruik van twee of meer tale vir kommunikasie, akademiese, onderrig en leer. Meertalige samelewings funksioneer deur die gebruik van verskeie tale binne en kruisdialoog in verskillende sosiale domeine. Funksionele meertaligheid erken dat verskillende tale in verskillende situasies gebruik word, afhangende van die doelwit en konteks.

Nuwe Taalbeleidsraamwerk	Die Nuwe Taalbeleidsraamwerk vir Openbare Hoërondewysinstellings (NTBROHOI) is in 2020 in die Staatskoerant gepubliseer. Die NTBROHOI verskaf 'n raamwerk vir die ontwikkeling en versterking van inheemse tale as tale van akademiese navorsing, onderrig en leer, en kommunikasie by hoërondewysinstellings. Op hierdie wyse verskaf dit riglyne vir die ontwikkeling, implementering, monitering en evaluering van institusionele taalbeleide.
SAKO NKR	Dit verwys na die Suid-Afrikaanse Kwalifikasie-owerheid Nasionale Kwalifikasieraamwerk.
Transtaligheid	Transtaligheid beskryf die gebruik van verskillende tale in die taalkundige repertorium van 'n meertalige persoon vir kommunikasie. Die verskillende tale in 'n repertorium is miskien nie op dieselfde vlak van kundigheid en vaardigheid nie, maar dit kan steeds 'n waardevolle rol speel in kommunikasie en betekenisvorming. Dit is waarom dit as taalhelpbronne erken word. Vir meertalige sprekers is transtaligheid (insluitende kodewisseling) versprei oor 'n reeks taalhelpbronne, 'n normale kommunikasiepraktyk. Pedagogiese transtaligheid waarin studente en opvoedkundiges konsepte ontgin en sin maak van konsepte deur middel van verskeie tale, kan as 'n beplande strategie vir onderrig en leer in meertalige klaskamers gebruik word.
Vertaling	Dit verwys na die oordrag van 'n geskrewe teks van een taal na 'n ander. In hierdie geval kan die bronteks in 'n spesifieke taal wees, met die doeltaal in ander tale, maar dit bly in 'n geskrewe vorm, wat anders is as tolking.

1. Inleiding / Doelwit en Konteks

Die UK se Visie 2030 bepaal die institusionele doelwit “om gebruik te maak van die buitengewone sosiale en kulturele diversiteit, kreatiwiteit en innovasievaardighede van al ons personeel en studente om by te dra daartoe om die 21ste eeu 'n Afrika-eeu te maak.” Terwyl taal steeds 'n struikelblok is vir toegang tot en akademiese sukses vir vele studente aan Suid-Afrikaanse hoërondewysinstellings, insluitende die Universiteit van Kaapstad (UK), is dit terselfdertyd 'n ryk hulpbron. Om die Universiteit se verbintenis tot transformasie (soos vervat in sy Visie 2030) te bevorder, het die UK hierdie taalbeleid aanvaar om meertaligheid te bevorder. Die Universiteit aanvaar Engels, isiXhosa en Afrikaans as die amptelike tale van die instelling. Die UK erken voorts Kaaps, Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SASL), N|uu en Khoekhoegowab en is verbind tot die ontwikkeling daarvan. Institusionele befondsing en hulpbronne sal toegeken word vir die ontwikkeling van isiXhosa, Kaaps, SASL, Khoekhoegowab en N|uu.

Hierdie beleid is aanvaar in ooreenstemming met Artikel 29(2) van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996, wat bepaal dat elkeen die reg het om onderrig in die amptelike taal of tale van hul keuse te ontvang in openbare onderwysinstellings waar dit redelikerwys prakties uitvoerbaar is. Verder verbied Artikel 9(3) van die Grondwet onbillike diskriminasie, op verskeie gronde, insluitende taal. Hierdie verbintenis word bekragtig in Artikel 27(2) van die Hoër Onderwyswet, 1997, wat bepaal dat die Raad, met die instemming van die Senaat, die taalbeleid van 'n openbare hoërondewysinstelling moet bepaal.

In Oktober 2020 het die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding die Nuwe Taalbeleidsraamwerk vir Openbare Hoërondewysinstellings in die Staatskoerant gepubliseer. Volgens hierdie raamwerk moet alle hoërondewysinstellings strategieë, beleide en implementeringsplanne ontwikkel om meertaligheid te bevorder. Die raamwerk vereis dat hoërondewysinstellings minstens twee amptelike Suid-Afrikaanse tale, behalwe Engels, moet bepaal vir die ontwikkeling van akademiese diskoers en kommunikasie.

Die Universiteit erken die marginalisasie van inheemse tale in onderrig, leer, navorsing en interne en eksterne interaksie. Gevolglik verbind die Universiteit hom daartoe om die gebruik en ontwikkeling van hierdie inheemse tale in bogenoemde gebiede te bevorder.

Die taalbeleidsraamwerk wat deur die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding (DHOO) verskaf word, fokus op sleutelareas wat binne die taalbeleid val. Die Universiteit se taalbeleid sal aangevul word met 'n taalimplementeringsplan wat sal uiteensit hoe die doelwitte in hierdie beleid verwesenlik moet word.

2. Beginsels / Doelwitbeginsels

Die amptelike tale van die Universiteit van Kaapstad is Engels, isiXhosa en Afrikaans. Verder erken die Universiteit die belangrikheid van transtaligheid as 'n kommunikasiepraktyk van meertalige sprekers. Die UK-gemeenskap is verbind tot:

- Die bevordering van gemarginaliseerde Suid-Afrikaanse inheemse tale in onderrig, leer, navorsing en kommunikasie.
- Die verskuiwing van 'n eksklusiewe waarde-erkenning van Engels na 'n waarde-erkenning van die gesamentlike meertalige hulpbronne van die personeel- en studentegemeenskap.
- Die erkenning dat meertaligheid 'n hulpbron is wat op verskillende maniere in verskillende ruimtes

en kontekste binne die Universiteit ontplooi moet word.

3. Kernbepalings

3.1. Onderrig en Leer

Onderrig en leer aan die Universiteit sal gelei word deur die tweeledige beginsels van die bevordering van Suid-Afrikaanse inheemse tale, asook toegang tot akademiese geletterdheid in Engels. Die Universiteit sal opvoedkundiges en studente bemagtig om gesamentlik hulle meertalige repertoriums te benut vir onderrig en leer.

3.1.1. Taal van onderrig en leer

IsiXhosa sal toenemend as taalbron gebruik word vir onderrig-, leer- en assessering saam met Engels. Voorts word die gebruik van alle amptelike Suid-Afrikaanse tale in onderrig, leer en assessering aangemoedig.

Pedagogiese transtaligheid waarin studente en opvoedkundiges konsepte ontgin en sin maak daaruit, deur verskeie tale te gebruik as 'n beplande strategie vir onderrig en leer, word aangemoedig.

3.1.2. Voorgraadse studente

Alle voorgraadse studente (volgens SAKO NKR-vlakke 5 - 7) sonder 'n gemarginaliseerde Suid-Afrikaanse inheemse taal as vak op Graad 12-vlak, of wat nie vaardig is in 'n inheemse Afrika-taal nie, word aangemoedig om 'n kursus in isiXhosa-kommunikasie te doen.

3.1.3. Nagraadse studente

Die Universiteit werk daaraan om 'n vereiste daar te stel dat PhD-abstrakte vertaal word in 'n gemarginaliseerde Suid-Afrikaanse inheemse taal. Die Universiteit se taalafdeling sal vertalings in die amptelike tale van die Universiteit voorsien. Die gebruik van ander Suid-Afrikaanse inheemse tale vir abstrakte word aangemoedig en ondersteun.

In ooreenstemming met 3.1.1., word studente aangemoedig om tesse in amptelike Suid-Afrikaanse tale te lewer waar moontlik en van toepassing.

3.2. Navorsing en Akademia

Die Universiteit is verbind tot die bevordering van navorsing en akademia in en oor inheemse tale deur die voorsiening van hulpbronne vir:

- akademië wat navorsing in inheemse tale doen;
- akademië wat navorsing oor inheemse tale doen;
- die ontwikkeling van dissipline-spesifieke taalgebruik; en
- die aanmoediging van navorsing oor meertalige pedagogieë vir hoër onderwys.

Verder erken ons die behoefte aan sagteware-ondersteuning vir gemarginaliseerde tale en verskeie meertalige kommunikasie-instrumente. Dit word dus ook as deel van die navorsingsinisiatiewe beskou om teorieë, tegnieke, metodes en instrumente vir sagteware-ondersteuning van die amptelike tale na te speur.

3.3. Kommunikasie

3.3.1. Intern

Interne institusionele kommunikasie (wat nie beperk word tot kampuskommunikasie nie), moet byvoorbeeld UK-nuus, kennisgewings ens. oordra as deel van 'n geheel of in al die amptelike tale van die Universiteit, afhange van die geleentheid en die medium van kommunikasie. Hierdie aanslag sal die parlementêre benadering weerspieël, veral met betrekking tot die Universiteit se notules.

3.3.1.1. Mondeling

Twee of meer van die amptelike tale van die Universiteit moet gebruik word (en waar toepaslik, saam met 'n SASL-tolk) as kommunikasietale tydens amptelike geleenthede soos gradeplegtighede.

3.3.1.2. Geskrewe

Die amptelike universiteitstale moet gebruik word in geskrewe kommunikasie, insluitende, maar nie beperk tot briewe, memoranda, UK-kennisgewings, notules van amptelike vergaderings, ens. Die UK-webwerf en fakulteitswebblaaie moet beskikbaar wees in die amptelike universiteitstale. Naamborde en aanwysings moet meertalig wees en al die amptelike universiteitstale insluit.

3.4 Taalplanne

Die UK-taalbeleid sal op universiteits- en fakulteitsvlak implementeer word. Fakulteite en ondersteuningstrukture sal implementeringsplanne ontwikkel wat navorsing, onderrig, leer, assessering en kommunikasie insluit. Hierdie planne moet kort-, medium- en langtermynstrategieë insluit. Die planne moet deur die Senaat goedgekeur word, en fakulteite/ondersteuningstrukture is verantwoordelik vir die implementering daarvan. Die planne moet elke vyf jaar hersien word.

Die Universiteit sal fakulteite ondersteun deur die vestiging van 'n taaleenheid. Verder sal fakulteite aansoek kan doen vir 'n geallokeerde begroting en verwante hulpbronne vir die implementering van hul planne.

3.5 Kernrolle

3.5.1. Die Taalbeleidskomitee (TBK) doen verslag aan die Senaat.

3.5.2. 'n Taaleenheid moet gevestig word om die implementering van die Universiteit se meertalige taalbeleid te ondersteun. Hierdie eenheid sal:

3.5.2.1. Vertaal- en tolkdienste verskaf;

3.5.2.2. Dissipline-spesifieke meertalige woordelysontwikkeling deur terminologie-ontwikkeling ondersteun;

3.5.2.3. Personeel ondersteun met die ontwikkeling van meertalige onderrig- en leerstrategieë;

3.5.2.4. Die akademiese gebruik van isiXhosa bevorder;

3.5.2.5. Navorsing oor en in die Universiteit se amptelike taal, isiXhosa, asook Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SASL), Khoekhoegowab, N|uu en Kaaps aanmoedig en ondersteun;

3.5.2.6. Die taalbelange van die universiteitsgemeenskap verteenwoordig deur die taalbeleid proaktief te bevorder.

4. Monitering en Bemiddeling

Die Taalbeleidskomitee is verantwoordelik vir die monitering van die implementering van die beleid. Vir navrae en kwessies in verband met taalbeleidsake, moet personeel en studente hul onderskeie fakulteitsbesture, die Departement van Studentesake, of die Kantoor vir Inklusiwiteit en Verandering nader vir verdere bystand.